

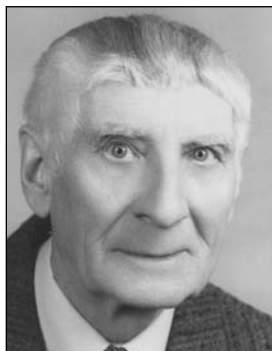
Technik), melyek a felsőfokú anyag- és kohómérnöki oktatás támogatása mellett a Kerpely Antal Anyagtudományok és Technológiák Doktori Iskolában folyó PhD-képzés fejlődésében is érdekelték. Vezetésével öt korábbi egyetemi hallgatója szerzett PhD tudományos fokozatot és jelenleg

is irányítja két külföldi ösztöndíjas PhD-hallgató kutatásait, 2021. április 1-től professor emeritusként. Régtől és jelenleg is aktív tagja a Bányászati és Kohászati Lapok Kohászat Szerkesztő Bizottságának, ahol a Fémkohászat rovat társvezetője.

■ NEKROLÓGOK

Fogarasi Béla

1929–2021

Fogarasi Béla vasdiplomás fémkohómérnök Balmazújvárosban született 1929. november 17-én.

1953-ban szerzett fémkohómérnöki oklevelet a mai nevén Miskolci Egyetemen. Hallgatóként az Elemző Kémia Tanszék demonstrátora, majd két éven át a Fémkohászati Tanszék tanársegédje volt.

1955-től nyugdíjazásáig Apcon dolgozott, 1957-ig a Fémtermia Vállalat főtechnológusaként, majd közel tíz évig főmérnökeként. A cég profilváltása után a Qualital kutatómérnöke, majd 1987-től főtanácsosa volt. Itt foglalkozott a timföldgyári lúgok jellemzőivel, az úrkúti hidrociklonozási meddő felhasználhatóságával, ferroötvözetek gyártásával, fémek (magnézium, mangán, króm, vanádium) kísérleti és félüzemi előállításával. Bevezette a nagy titántartalmú ferrotitán és a ferro-nikkel hazai gyártását, a korábban hányóra került vanádiumsálgak elektrotermikus feldolgozását. Közreműködött a sínhegesztőpor importot kiváltó hazai gyártásának megszervezésében. Megindította Apcon az alumínium kokillaöntést. Foglalkozott a különösen pontos és hosszú élettartamú öntőszerszámokkal, az ellennyomósos öntéssel, a folyékonyfém-adagolókkal, az öntészeti ötvözetek minőségének javításával. Társaival bevezette az alumíniumdara centrifugális előállítását, az acélok dezoxidációjához szükséges alutömbök (BNV-díjas termékek) gyártását.

Számos pályázat nyertese, szolgálati szabadalmak résztulajdonosa volt. Munkájáért többek között a Kohászat Kiváló Dolgozója és a Munka Érdem-

rend ezüst fokozata kitüntetésekben részesült. 1989-ben vonult nyugdíjba, ezt követően vállalat történettel, valamint néhány kis olvaspontú ötvözet-hulladék olvasztásának és raffinálásának problémájával foglalkozott.

Az OMBKE-nek 1968 óta volt tagja. Az Öntészeti szakosztály Apci helyi csoportjának egyik alapítója, tíz éven át titkára volt. Munkája eredményeként a csoport taglétszáma a nyolcvanas években meghaladta a 100 főt. Az egyesületi rendezvényeken tartott előadásai, lapunkban megjelent publikációi növelték szakmai elismertségét. Megírta a helyi szervezet 35 éves történetét. Segítette az Öntödei Múzeum fémöntészeti tárlóinak gazdagítását. Egyesületi munkájáért Soltz Vilmos- emlékérem, MTESZ Központi Elismerő Oklevél, Fazola Henrik- emléklap, Centenárium- emlékérem, OMBKE- emléklapok és Öntészeti Szakosztályért- emlékérem kitüntetésekben részesült. Utolsó éveiben is a gyártörténeti dokumentumok gyűjtésével foglalkozott. 2018-ban vette át Miskolcon a 65 éve az egyetemen végzeteknek járó vasdiplomáját.

2021. március 2-án, 92 évesen, házasságának 56. évében, otthonában, csendesen elhunyt. Május 10-i temetésén, a kelenföldi Szt. Gellért templomban, a búcsúztató szentmise után, a családi urnába helyezéskor, régi munkahelye közössége nevében Rigó Róbert okl. km. méltatta munkásságát.

Kedves Béla bátyánknak, az Öntészeti Szakosztály tisztelt és szeretett Öregjének ezúton mondunk utolsó Jó szerencsét!

Lengyelne Kiss Katalin

Dr. Vörös Árpád

1935–2021

Életének 86. évében, 2021. július 5-én elhunyt dr. Vörös Árpád okl. kohómérnök, a vasöntészet kiemelkedő személyisége, egykori kohászatért felelős miniszterhelyettes, az OMBKE tiszteleti tagja.

Nekrológját következő számunkban közöljük.

Az OMBKE 111. Küldöttgyűlése

Tájékoztatjuk Tisztelt Tagtársainkat, hogy az OMBKE 111. Küldöttgyűlése **2021. október 2-án** kerül személyes jelenléttel megrendezésre, amennyiben arra az aktuális vírushelyzet lehetőséget ad. A Küldöttgyűlésnek a Magyar Bányászati és Földtani Szolgálat Stefánia úti „Art Geo Palota” díszterme ad otthont. A Küldöttgyűlés 10:30-kor kezdődik. Mivel az egyik meghatározó előterjesztés az Egyesület Alapszabály-tervezete lesz, ezért nagyon fontos, hogy a Küldöttgyűlés határozatképes legyen, amihez a küldöttek és a tiszteleti tagok 50%-a +1 fő részvétele szükséges. Amennyiben nem lesz meg a határozatképesség, úgy a megismételt Küldöttgyűlést 11:00 órakor tartjuk meg. A részletes meghívót a napi-rendi pontokkal a Küldöttgyűlés előtt egy hónappal megkapják az érdekeltek.

Jó szerencsét!

Kőrösi Tamás

A Magyar Öntészeti Szövetség
és az
Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület
Öntészeti Szakosztálya

meghívja az érdeklődő szakembereket a

26. Magyar Öntőnapok
Konferencia és Kiállítás rendezvényre.

Program és regisztráció: www.foundry.hu, illetve
foundry@foundry.hu
A rendezvény ideje: **2021. október 15-17.**
A rendezvény helye: **Hotel Abacus******
www.abacus.hu
2053 Herceghalom, Pest megye

The Association of Hungarian Foundries
and the
Hungarian Mining and Metallurgical Society'
Foundry Section

invite you to the events of the
26th Hungarian Foundry Days
Conference and Exhibition
held in the
Hotel Abacus****, Herceghalom, Pest County
(in the neighbourhood of Budapest)

Date: **15-17 October, 2021**
Address: **3 Gesztenyés, Herceghalom 2053**
www.abacus.hu
Program and registration: www.foundry.hu and
foundry@foundry.hu

26. Magyar Öntőnapok Kiállítás és Konferencia – 62 év a hazai öntészet szolgálatában

A 26. Magyar Öntőnapok Kiállítás és Konferencia rendezvényt 2021. október 15–17-én, Herceghalmon, a Hotel Abacus**** Konferenciahotelben tartja a Magyar Öntészeti Szövetség (MÖSZ) és az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület (OMBKE) Öntészeti Szakosztálya.

A konferencia hivatalos nyelve a magyar és az angol, szinkrontolmácsolással. A rendezvény főbb adatai:

Regisztrált résztvevők száma:	220-250
Szakmai előadások száma:	40-42
Diákelőadások száma:	8
Cégismertető előadások száma:	5-8
Kiállítók száma:	12-15
Támogatók száma:	20-24 társaság
A résztvevő középiskolások száma:	60–80 fő
Gyárlátogatáson részt vesz általában	40-50 fő

A szervezők és a rendezvény támogatói a megnyitó előtt szakmai délelőtti szerveznek a hazai öntészeti szakirányú képzés jövőjének biztosításáért, az öntészet társadalmi elfogadottságának javításáért. A megjelenő középiskolai diákok összefoglaló jellegű, öntészethez kapcsolódó előadásokat hallgathatnak meg. A délelőtti program végén a Miskolci Egyetem Öntészeti Intézet oktatói és hallgatói a diákok közreműködésével formázási és öntési bemutatót tartanak a hotel bejárata előtt.

Ezalatt a konferencia többi résztvevője gyárlátogatáson vehet részt, idén a Csepel Metall Kft. és az Ecseri Kft. tekinthető meg.

A diákszekcióban a szervezők a miskolci és más hazai egyetemek BSc- és MSc-szintű egyetemi hallgatóinak biztosítanak előadási lehetőséget.

A résztvevők a rendező szervezetek meghívására kulturális programon is részt vehetnek.

A rendezvény második napján már két szekcióban folynak az információs és a szakmai előadások. Este jó hangulatú, a selmeci diák hagyományokat felidéző, tradicionális szakestélyt is tartanak a konferencia résztvevőinek.

Hagyomány, hogy a konferencia előadásai közül a legjobbaknak „Kiváló Szakmai Előadás” címetek, a Nándori Gyula-emlékérmet és a Dr. Bakó Károly emlékének megőrzésére alapított „Ezüst lanzetta” díjat ítélnek oda a konferencia szekcióelnökei.

A rendező szervezetek várják a hazai és a külföldi öntészet munkatársait, az érdeklődő és együttműködő személyeket, cégképviselőket!

A 26. Magyar Öntő Napok Kiállítás és Konferencia magyar és angol nyelvű ismertetője és regisztrációs lapja elérhető a www.foundry.hu és a www.ombke.hu honlapokon.

A Szervező Bizottság

Szemelvények kohászatunk múltjából

A Murányi Uniótól a Rimamurány–Salgótarjáni Vasmű Rt.-ig

A Murányi Uniót *Sturman Márton* 1808-ban hozta létre a Nagyrőce térségében lévő vasművek és –bányák hatékonyabb működtetésére. (A *Sturman* család tagjai már a 17. századi forrásokban feltűnnek mint Murány-völgyi vashámorosok.) Az unióba a részvényesek apporttal léptek be. Az induláskor a társaság vagyona 2 nagyolvasztóból, 4 bucakemencéből, 12 frissítő-, 8 nyújtó- és egy szerhámorból, továbbá bányákból és erdőhasználati jogokból állt. A 19. század közepén már négy nagyolvasztó dolgozott, a bucakemencéket leállították, a nyersvastermelés évi 62 ezer bécsi mázsa volt.

Az ózdi vasgyár 1864-ben

Sturman Márton 1810-ben egy másik vasgyártó társaságot is létrehozott, a Rimai Coalitiót. Ennek alapítói földbirtokosok voltak, a Rima völgyében fekvő vasgyártó telepek vásárlás útján kerültek a társaság tulajdonába: egy-egy nagyolvasztó *Nyustyán* és *Rimabrézón*, 8 frissítő-, 4 nyújtó- és egy szerhámor. A vasbányák a Vashegyen voltak. *Nyustyán* 1830-ban már két nagyolvasztó működött, a rimabrézóiakat viszont lebontották. 1847-ben a nyersvastermelés meghaladta a 30 ezer mázsát. A Coalitióknak hosszabb időn át *Sturman Márton* volt az elnöke, 1843–48-ig pedig a *Selmecen* végzett *Rombauer Tivadar*.

Rombauer szorgalmazta egy nagy „vasfinomító”, azaz acélgár létrehozását. Erre a célra alakult meg 1845-ben Rimaszombatban a Gömri Vasművelő Egyesületet. A részvények kétötödét a Murányi Unió és a Rimai Coalitio jegyezte, a többit pedig magánosok és két mezőváros. A gyártelephez Ózdon 20 hold területet vásároltak. A kísérleti termelést 9 kavará-, 4 hegesztőkemencével, 2 kalapáccsal és 4 hengersorral 1848 februárjában kezdték el, de a folyamatos üzem csak a szabadságharc után, 1950-ben indulhatott meg.

A murányi, a rimai és a gömri társaság fúziójával 1852-ben létrejött a Rimamurányvölgyi Vasmű Egyesület. 1862-ben Borsodnásdasdon acél- és hengermű létesült tíz kavárokemencével, egy gőzkalapáccsal és két hengersorral. A gyár profilját 1882 után kizárólag a lemezgyártás képezte, horganyzott és ónozott lemezt is készítettek, a termelés meghaladta az évi kilencezer tonnát.

1868-ban Gömör vármegyei földbirtokosok és kohótulajdonosok megalapították a Salgótarjáni Vasfinomító Társulatot. A gyár két év múlva kezdett termelni 16 kavará-. 6 hegesztőkemencével, 3 hengersorral és vasöntődével. Az 1870-es évek végén a hengerelt áru mennyisége elérte az évi 14 ezer tonnát.

A rimamurányvölgyi Vasmű Egyesület és a Salgótarjáni Vasfinomító Társulat fúziójával a Wiener Bankverein és a bécsi Länderbank 1881-ben létrehozta a Rimamurány–Salgótarjáni Vasmű Rt.-t. Ózdon a kavárokemencék helyett fokozatosan martinkemencéket helyeztek üzembe, újabb hengersorok épültek, a 20. sz. elején pedig négy nagyolvasztót létesítettek. Salgótarjában meghonosították a Thomas-acélgyártást, bővítették a hengerművet; 1900-ig itt volt az Rt. igazgatósága. Savas konvertert és martinkemencét helyeztek üzembe. A *Nyustya* melletti *Likéren* kocszos nagyolvasztókat telepítettek, viszont a nagyrőcei kohókat üzemben kívül helyezték. 1900-ban a részvénytársaság megszerezte a korompai vasmű és a zólyomi vas- és bádoggár részvényeinek többségét, hat év múlva megvette a kaláni bánya- és kohóművet; a vasgyárakon kívül szén-, vasérc-, magnezit-, mészkőbányákat és erdőgazdaságokat is birtokolt. Az első világháború kitörése előtt az Rt. tízezer embert foglalkoztatott; 1942-ben Magyarország acéltermelésének felét adta. A röviden csak Rima névvel illetett társaságot 1946-ban államosították.

K. L.

Források

Rempert Z.: Magyarország vaskohászata az ipari forradalom előestéjén. Bp., 1995.

Edvi Illés A. (szerk.): A magyar korona országainak gyáripara az 1906. évben. II. k. 1. r. Vasipar. Bp., 1911.

Óvári A.: Az ózdi vasmű alapításának és első üzeméinek vázlatos története. BKL Kohászat, 1967. 10. és 11. sz.

Lisznyánszky A. (szerk.): A salgótarjáni Kohászati Üzemek száz éve. 1869–1968. Salgótarján, é. n.